

Хичээлийн судалгааны тухай

Токио Гакүгэй Их Сургууль

Такахата Хироши

1. Хичээлийн судалгаа гэж юу вэ?

“Суралцагчдын суралцахуйг дэмжих арга зүйн хөгжил” төслийн I шатны гол үйл ажиллагаа нь загвар сургууль дээр явуулж буй туршилт хичээлээр дамжуулан шавь төвтэй сургалтын арга зүйг эзэмшүүлэхийн хамтаар , шинэ арга зүйг монголын нийт багш нарт хүргэх зорилгоор багшид зориулсан зөвлөмж боловсруулах явдал байлаа. Загвар сургуулиуд дээр явуулсан туршилт хичээлийг илүү боловсронгуй, хөгжингүй болгохын тулд ашигласан арга барил нь “Хичээлийн судалгаа ” юм.

Энэ арга зүйн тухай анх удаа сонсч байгаа хүн ч байгаа гэж бодож байгаа тул “Хичээлийн судалгаа”-ны талаар товч тайлбарлая. Японы багш нар мэргэжлийн ур чадвараа дээшлүүлэхийн тулд янз бүрийн түвшний сургалтанд суух үүрэгтэй байдаг. Хичээлийн судалгаа ч мөн ийм төрлийн сургалтын нэг хэлбэр гэж ойлгогддог.

Хичээлийн судалгааг зохион байгуулагч нь сургуулиудын захирал, хот аймаг, сумдын захиргааны харьяа боловсролын байгууллагууд, Их сургуулийн түшиц сургууль, холбогдох хичээлийг хариуцсан боловсролын хүрээлэн гэх мэт янз бүр байдаг боловч ерөнхий зорилго, аргачлал нь бараг адилхан байдаг.

Эхлээд хичээлийн судалгааны зорилгын талаар товч танилцуулахад, идэвхи санаачлагатай багш нарын нээсэн шинэ арга барилыг бүгдэд таниулж нээлттэй хичээл явуулснаар олон багш нарын санал дүгнэлтийн үндсэн дээр тэрхүү арга барилыг улам боловсронгуй болгохыг зорихоос гадна нөгөө талаас олон тооны багш нар тэрхүү шинэ арга барилыг санаа болгож хичээлдээ хэрэглэхийг дэмжих зорилготой юм. Хүнд арга барилаа үзүүлэх болон хүний арга барилыг үзэж таних нь хоёр талдаа хөгжин дэвших боломжийг олгодог сайн талтай байдаг бөгөөд иймээс ч хичээлийн судалгаа гэдэг нь тухайн хүн болон орчин тойрныхон нь бүгд цугтаа хөгжихөд хэрэглэгдэхүүний ач холбогдол болон хүүхдийг илүү ойлгож чаддаг болж, эцсийн дүнд энэ гурвын хоорондын холбоо улам бүр бат бэх болж өгдөг юм.

Хичээлийн судалгаа нь доорхи гурван элементээс бүтдэг.

1. Нэгж хичээлийн кирриkyoлим (хичээлээ урьдчилан төлөвлөх)

2. Хичээл заах, ажиглалт хийх
3. Хичээлийн дараах нэгдсэн хэлэлцүүлэг

1-р элемент нь хичээл заах багшийн хийх ажил бөгөөд энэ шатанд хамт олон болон ахмад багш нар цаашилбал их сургуулийн багш нараас зөвлөгөө авч болно.

2-р элемент нь нэг талаас багш сурагчдад хичээл зааж, нөгөө талаас оролцогчид хичээлд ажиглалт, анализ хийнэ.

3-р элемент нь хичээлийн дараа /хичээл тарсан хойно байсан ч болно/ хичээл заасан багш ба хичээлд ажиглалт хийж оролцсон бүх хүмүүс нэг дор цуглаж, тэрхүү хичээлийн тухай санал бодлоо солилцоно.

Энэхүү хичээлийн судалгаа нь Японд 100-аад жилийн өмнөөс явагдаж эхлэн, 1990 онд Америкийн бага ангийн математикийн хичээлд ч мөн энэхүү арга барил шинээр нэвтэрсэн билээ. Сонирхолтой нь, Америкт хэрэгжсэнээр улам боловсронгуй болсон хичээлийн судалгааны шинэ арга барил нь одоо буцаад Япондоо хэрэглэгдэх болсон юм. Боловсронгуй болж сайжирсаны нэг жишээг дурьдвал, нэг ижил хичээлийн агуулгаар олон удаа давтаж хичээлийн судалгаа хийснээр тэр болгонд заах аргаа улам сайжруулах боломж бүрддэгийг илрүүлж чухалчлах болсон явдлыг хэлж болно.

Хичээлийн судалгаа нь анхны үед явагддаг байснаасаа одоо бол нэлээд өөрчлөгдсөн байгаа. Энэ нь хичээлийг юу гэж ойлгохоос шалтгаалсан өөрчлөлт байсан юм. Дээр үед бол “мэдлэг дамжуулах хэлбэрийн хичээл” явагддаг байсан бөгөөд ийм хэлбэрийн хичээлийн гол зорилго нь “хүүхдийн толгойд их хэмжээний мэдээллийг хурдан бөгөөд оновчтой аргаар дамжуулж оруулж өгөх” гэдэг байсан. Ийм хичээлийн гол дүр нь “багш” байх бөгөөд багшийн заах ур чадвараас бүх юм шалтгаалдаг байсан. Харин орчин үед “мэдлэг олж авах, бүтээх арга барилыг эзэмших хэлбэрийн хичээл”-ийг зорих болсон бөгөөд энэхүү хичээлийн хувьд “яавал хүүхэд тус бүр орчин тойрныхонтойгоо харьцах явцдаа мэдлэг олж авч бүтээх аргад суралцах вэ?” гэдэг л хамгийн гол анхаарах зүйл нь болж байна. Ийм хичээлийн гол дүр нь “хүүхэд” байх бөгөөд хүүхдийн үйл ажиллагаанаас бүх юм шалтгаална. Энэхүү өөрчлөлтийг даган хичээлийн судалгаанд ч гэсэн “багш”-аас илүү “хүүхэд”-ийг голчилж үзэх болсон. Багш бол ердөө л хүүхдийн өсөлт хөгжлийг дэмжигч юм.

“Хичээлийг үзэх үзэл” орчин үед ийм байгаагаас хойш хичээлийн судалгааны утга учир ч гэсэн энэхүү үзлээс үүдэлтэй байхгүй бол болохгүй.

2. Хичээлийн судалгааны 3 элемент

2.1 Нэгж хичээлийн киррикулимийн үүрэг

1. Хичээлд ажиглалт хийх хүмүүст хичээлийн агуулгыг(зорилго, зорилт, агуулга, хүүхдийн бэлтгэл, хичээлийн хэрэглэл, өмнөх ба дараагийн хичээлийн уялдаа зэргийг) урьдчилан таниулах хэрэгтэй. Агуулгын хувьд алхмууд, цаг, гарч ирэх асуултууд, хүүхдүүдийн хэрхэн хүлээж авах тухай төсөөлөл, хэрхэн хандах зэргийг дэлгэрэнгүй бичих. Хичээлийн киррикулимгүй хичээлийн судалгаа ямар ч ач холбогдолгүй байдаг.
2. Хичээлийн урсгалыг төлөвлөхөд ашиглагдана. Киррикулимыг бичсэнээр хичээлийн зорилт болон хичээлийн урсгалаа урьдчилан тунгаах боломж гарч ирдэг. Энэ үед хүүхдүүдээс гарч ирж магадгүй гэсэн хариулт, асуултуудыг аль болох олон бөгөөд тодорхой бичиж, тэдгээрт багш яаж хандах талаар ч мөн бичих хэрэгтэй.
3. Хичээлийн хэрэглэгдэхүүнийг яаж ашиглавал үр дүнтэй вэ?, шинэ аргачлалыг бодитоор хэрхэн хэрэгжүүлэх вэ, гэх мэтийг судлахад багш болон ажиглалт хийж буй хүмүүст чухал судалгааны материал болдог.
4. Стандартын шинэ заах агуулгын болон шинэ заах аргыг бусад багш нарт таниулах нь ч мөн киррикулим боловсруулах нэг зорилго болж өгдөг.

2.2 Хичээл заах, ажиглалт хийх

Хичээл заах, ажиглах явцад анхаарах ёстой 6 асуудал байдаг. Хичээл заах багш, киррикулим боловсруулах үед ажиглалт хийх хүмүүс ажиглалтын явцдаа тус бүр эдгээр 6 асуудлыг анхаарч үзэхгүй бол болохгүй. Ажиглалт хийж буй хүмүүс хоорондоо ярилцаад нэг хүнийг сонгож хичээлийн явцыг нэгд нэгэнгүй протокол хөтлүүлвэл хичээлийн дараах хэлэлцүүлгийн үед их хэрэг болдог.

Эдгээр 6 асуудлыг тус бүрд нь авч үзье:

- ① Хичээлийн зорилтоо биелүүлэхийн тулд юун дээр анхаарвал зохих вэ?
- ② Хичээл шинэ агуулга руу орох үед юун дээр анхаарвал зохих вэ?
- ③ Багш хүүхдэд хандаж тайлбар хийх болон асуулт тавих үед юун дээр анхаарвал зохих вэ?

- ④ Хичээлийн дундуур хүүхдийн нэр цохож самбарт гаргах үед юун дээр анхаарвал зохих вэ?
- ⑤ Хүүхдүүдээс гарч ирэх янз бүрийн санал бодлыг сонсох үед юун дээр анхаарвал зохих вэ?
- ⑥ Хичээлийн дүгнэлт хэсэг дээр юуг анхаарвал зохих вэ?

- ① Хичээлийн зорилтоо биелүүлэхийн тулд юун дээр анхаарвал зохих вэ?
 - Юу заах гэж байгаагаа багш түрүүлж хэлэлгүй аль болох хүүхдүүдээр өөрсдөөр нь заах гэж байгаа зүйлээ хэлүүлэх
 - Хамгийн ач холбогдол өгч байгаа зүйлээ тодотгох, хичээлийнхээ зорилгын талаар тодорхой ойлголттой байх
 - Хичээлийн зорилгод таарсан ямар хэрэглэгдэхүүн, цаашилбал үйл ажиллагаа байж болох талаар сайн бодолцох
 - Хичээлийн зорилгоо хүүхдийн чадах зүйл, чадахгүй зүйлийг сайтар бодолцсоны үндсэн дээр дэвшүүлэх

- ② Хичээл шинэ агуулга руу орох үед юун дээр анхаарвал зохих вэ?
 - Хүүхдүүд өөрсдөө шинэ агуулгын талаар асуудал дэвшүүлэхээр тийм нөхцөл байдлыг зохиомлоор бүрдүүлж өгөх
 - Хичээлийн оролцоо муу сурагч ч гэсэн асуудлын голыг ойлгохоор байлгахад санаа тавих

- ③ Багш хүүхдэд хандаж тайлбар хийх болон асуулт тавих үед юун дээр анхаарвал зохих вэ?
 - Хүүхдэд ойлгомжтой үг хэллэг хэрэглэх
 - Асуултынхаа дарааллыг сайтар бодолцох. Хэцүү асуултаас эхлэх үү? Хялбар асуултаас эхлэх үү? Хийсвэр асуултаас эхлэх үү? Тодорхой асуултаас эхлэх үү? гэх мэт.

- ④ Хичээлийн дундуур хүүхдийн нэр цохож самбарт гаргах үед юун дээр анхаарвал зохих вэ?
 - Ерөөсөө гар өргөхгүй байсан хүүхэд гар өргөсөн тохиолдолд анхаарч самбарт гаргах үе байж болно.
 - Ямар хариултаас эхэлж хэлүүлэх вэ? тэр дарааллыг чухалчлах. Жишээлбэл, эхлээд албаар буруу хариултыг сонгож тайлбарлуулах, эсвэл их ярвигтай бодолт хийсэн хүүхдийг эхэлж самбарт гаргаж болно.
 - Өмнөх хүүхдээс өөр аргаар бодсон, эсвэл өөр хариу гаргасан хүүхдийг сонгож самбарт гаргаж бодло.

- Олон хүүхдүүдээр дараалан тайлбарлуулах үед эхний хүүхдийг гомдоохооргүй аргыг бодолцох хэрэгтэй. Японд сурагчид нэгнийхээ дараа тайлбар хийх үедээ “нэмэлт” гэж хэлээд гараа өргөхөөр сургасан багш байдаг

⑤ Хүүхдүүдээс гарч ирэх янз бүрийн санал бодлыг сонсох үед юун дээр анхаарвал зохих вэ?

- Хүүхдүүдийн ширээн дундуур явж байх үедээ шивнээ яриаг сайн сонсох. Тэрэн дунд хичээлд оновчтой ашиглаж болохоор санаа оршиж байдаг.
- Алдаатай бодолт гарч ирсэн тохиолдолд тэр бодолтыг хичээлд үр дүнтэйгээр ашиглаж болох эсэхийг сайтар тунгаах хэрэгтэй
- Хүүхдээс гарсан санааг хичээлийн зорилготой албаар холбоотой болгож өгөх. Ингэснээр хүүхэд өөрийнхөө санаа бодлыг дараа дараачийн удаа илэрхийлэхдээ өөртөө итгэлтэй болдог.
- Багшийн төсөөлөөгүй хариу болон санаа хүүхдүүдээс гарч ирсэн тохиолдолд тэр бүрт янз бүрийн аргаар хандах хэрэгтэй болдог. Хичээлд үр ашигтайгаар ашиглаж болохооргүй санааг яагаад тэр хүүхдийн санааг авч үзэхгүй байгаа талаар богинохон тайлбар хүүхдэд өгөөд хичээлийг цааш үргэлжлүүлнэ.

⑥ Хичээлийн дүгнэлт хэсэг дээр юуг анхаарвал зохих вэ?

- Юуг яаж дүгнэхээ урьдчилан тодруулах
- Самбарын бичиглэл, цаашилбал хүүхдийн дэвтэрт бичүүлэх зүйлд анхаарах

Хичээлд ажиглалт хийх хүмүүс юуг анзаарч харах ёстой талаар товч танилцуулъя.

1. Хичээлийн зорилго илэрхий байсан эсэх, мөн биелэгдсэн эсэх
2. Багшийн асуулт болон тайлбар оновчтой байсан эсэх(мэдлэгийг бататгах зорилготой, эсвэл татан оролцуулах, тодруулах, санаа өгөх зорилготой асуултууд г.м)
3. Хичээлийн агуулгыг багш сайтар бодсон байсан эсэх
4. Хүүхдийн хариулт бүрийг ангилж түүнийг оновчтой ашиглаж чадаж байсан эсэх
5. Хичээлийн цагийн хуваарилалт сайн байж цагтаа хичээлээ багтааж чадсан эсэх
6. Хүүхдүүдээр хийлгэсэн үйлдэл бүр тодорхой зорилгыг агуулж байсан эсэх
7. Хүүхэд бүрт хүрч ажиллаж чадсан эсэх

8. Урьдчилж хүүхдүүдээс гарч болох янз бүрийн бодолт, санааг төлөвлөж чадсан эсэх
9. Хүүхэд бүр өөрөөсөө сонирхож хичээлд хандаж чадаж байсан эсэх (хүүхдүүд хоорондын харьцаа)
10. Хүүхдэд бодох цаг хангалттай олгож байсан эсэх

Эцэст нь сайн хичээлд хэрэгтэй 2 нөхцлийг тодруулбал, 1-рт, хүүхдийг өөрийн үр мэт хайрлаж тэдний өсөлт хөгжлийг хүлээцтэйгээр дэмжих багшийн халуун дулаан сэтгэл хэрэгтэй, 2-рт, боловсролын ач холбогдлын талаар ойлголт болон судлагдахууны талаарх мэргэжлийн мэдлэг хэрэгтэй. Энэ 2 нөхцөл бүрдэж байж сайн хичээл явуулж чадна.

2.3 Хичээлийн дараах нэгдсэн хэлэлцүүлэг

Хэлэлцүүлэг дээр ярих дараалал нь хичээл заасан багш, хичээлд ажиглалт хийсэн оролцогчид, зөвлөх багшийн дараалалтай байдаг. Хичээл заасан багш эхлээд тэрхүү хичээлээр зорьсон зүйлээ тодотгон хичээлийнхээ ололттой тал, дутагдалтай талаа мөн дүгнэнэ. Үүний дараа ажиглалт хийсэн хүмүүс протоколын дагуу асуулт тавьж сайжруулах хэрэгтэй талыг дурьдаж яаж сайжруулж болох талаар өөрийн бодлоо нэмж танилцуулах гэх мэтээр нийтээрээ хэлэлцэнэ. Эцэст нь зөвлөх багш (их сургуулийн профессор, арга зүйч, захирал, сургалтын менежер г.м.) ерөнхий санаа оноогоо хэлж өгнө.

1. Хэлэлцүүлгийн хөтлөгч тэр хичээлийн зорилго болон зорилтын талаар тодорхой ойлголттой байж хэлэлцүүлгийг үр ашигтайгаар зохион байгуулах үүрэгтэй. Ажиглалт хийсэн талаас санаа оноо гарахгүй байгаа тохиолдолд хөтлөгч өөрөө асуудал дэвшүүлж хэлэлцүүлгийг өрнүүлнэ. Иймээс хөтлөгчөөр ямар хүнийг сонгох вэ гэдэг нь бас чухал асуудал юм.
2. Хичээлд ажиглалт хийсэн хүмүүс хичээл эхлэхээс өмнө хичээлийн киррикулимтэй танилцаж тэрхүү хичээлээр багшийн зорьж байгаа зүйлийг ойлгож авна. Ингэсний үндсэн дээр хичээлийн явцад анзаарсан зүйл байвал хичээлийн киррикулим дээр дор бүр тэмдэглэж түүнийгээ хэлэлцүүлгийн явц болон өөрийн хичээл дээр ашиглана.
3. Хэлэлцүүлэгт оролцож буй хүмүүс хүүхдийн алдааг хичээлээ дутуу давтсан байна гэж дүгнээд орхих биш тэр алдааны цаана байгаа шалтгааныг олохыг хичээж түүнд анализ хийж энэ алдааг яаж засаж болох талаар бодож тунгаах хэрэгтэй.

4. Хичээл заасан багшийг зөвхөн шүүмжлэлээр булж болохгүй. Бүтээлч санааг нэмж хэлэх талаар анхаарах хэрэгтэй. Ер нь 3 магтаад 2 сануулах байдлаар санаагаа хэлсэн нь дээр байдаг

3. Анхаарах 3 зүйл

3.1 Хичээлийн судалгааны янз бүрийн түвшин

Дээр өгүүлсэн хичээлийн судалгааны хэлбэр нь хамгийн энгийн нийтлэг хэлбэр юм. Бодитоор хэрэгжиж байгаа өөр олон төрлийн хичээлийн судалгаа байгааг дурдвал, 1.Шинээр ажилд орж байгаа багшид зориулсан ахмад багш нараас загвар хичээл 2. Ахмад багш нараас удирдамж, заавар авах зорилготой шинээр ажилд орж байгаа багшийн хичээл 3. Сургалтын үеэр ахмад багшийн заах загвар хичээл 4. Идэвх санаачлагатай багшаас үзүүлэх тайлан хичээл 5. Их сургуулиудын түшиц сургуулийн багш нараас нээлттэй хичээл 6. Шинэ арга зүйг нэвтрүүлэх зорилготой хичээл гм. Эдгээр төрлүүдээс хамаарч хичээлийн судалгааны 3 элементийн алинд нь илүү анхаарах вэ гэдэг нь ялгаатай байна. Жишээлбэл 6-р төрөл дээр алхам 1,2 -ийг чухалчлах, 3-р алхамд хичээл заасан багш дүгнэлт хийх гэхээсээ илүү ажиглагч асуулт тавих нь олон байх жишээтэй. 3- ийн хувьд мөн адил. Гэвч 2-р төрлийн хувьд алхам 1чухал байна. Улмаар хичээлийн судалгааны тухай ярилцахдаа ямар зорилготой вэ, ямар төрлийн хичээлийн судалгаа вэ гэдгийг тодорхой болгохгүй бол болохгүй. Тэгэхгүй бол уян хатан биш хэлбэр төдий хичээлийн судалгаа болох аюултай.

3.2 Хичээлийн судалгаа нь хичээлийн дүн шинжилгээ биш

Хичээлийг ерөнхий талаас нь ажиглаж, түүний бүтцэд дүн шинжилгээ хийх нь хичээлийн судалгаа биш юм. Хичээлийн судалгаа бол тухайн заах хичээлээс шалтгаалж арга барил нь өөрчлөгдөх ба нэг хичээлийн сэдвээр ижилхэн нэгж хичээлийг заахад ч арга нь өөрөөр байна. Жишээлбэл: математикийн сурах бичгээс яг ижил хуудсыг заах хичээлийн судалгаа байлаа гэхэд зорилго нь өөр байх юм бол ач холбогдол өгөх хэсэг ч өөр болж ирнэ. Өөрөөр хэлбэл нэг сурах бичиг дээр хичээлийн судалгаа хийсэн ч хичээлийн бэлтгэл судалгаа өөр байвал заах арга барил ч, хэлбэр ч өөр байна. Тиймээс хичээлийг ерөнхий загвараар нэг талаас нь хардаг хичээлд дүн шинжилгээ хийдэг нүдээр харвал түүнээс илүү чухал хичээлийн судалгааны элементүүдийг орхигдуулна. Хичээлийн судалгаанд, хичээлийг заах багшийн чухалд үзэж байгаа хүчин зүйл нь юу вэ гэдгийг хичээлийн өмнө хэлж мэдэгдсэн байх нь чухал байдаг. Хичээлийн судалгаа ба хичээлийн дүн шинжилгээ нь ялгаатай

зүйл бөгөөд дараах жишээгээр тайлбарлая: модон сийлбэр урлаж байгаа гэж саная. Сийлбэр бүхэлдээ сайхан харагдахуйц урлахыг чухалд үзэж байгаа нь хичээлийн дүн шинжилгээ, нэг нэг сийлбэрээр нь нарийн сийлэхийн тулд анхаарлаа төвлөрүүлж байгаа нь хичээлийн судалгаа юм.

3.3 Хичээлийн судалгаанд үнэлгээ шаардлагагүй

Эхний хэсэгт өгүүлсэнчлэн хичээлийн судалгаа нь нийт оролцогчид хэлэлцэж илүү сайн заах аргыг боловсруулж хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа юм. Тиймээс оролцогчид нь бүгд үр дүнг хүртэгч бас хувь нэмэр оруулагчид юм. Мэдээж урьд өгүүлсэний 6-д гарч байгаа тохиолдол ч байгаа. Гэвч энэ тохиолдолд үр дүнг богино хугацаанд, нүдэнд харагдаж байгаа төдийхнөөр үнэлэх нь даанч тоогүй. Мөн хичээлийн судалгаа хийж байгаа нь энэ гээд урсгалаар нь хараад байж болохгүй. Хэдийгээр багш бүр өөр өөр бодолтой байж болох боловч ажиглагч багшийн байр сууринаас тодорхой, нэгдмэл зорилго тавьж ажиглахгүй бол болохгүй. Тэгснээр ажиглалт үр дүнтэй утгатай болно. Ямар талаас нь ажиглах вэ гэдгийг өмнө ярьсан саналуудаас санаа авах бизээ.

Багшийн арга зүйн хөгжлийг хүүхдийн хөгжлийн адил урт хугацаанд харах нь зүйтэй бөгөөд дээр нь оюуны хөдөлмөр хийж байгаа багш хүн хичээлийн судалгаанаас юуг олж мэдэх вэ, яаж бүтээлчээр ашиглах вэ гэдгээ бодож түүнийгээ бүтээх хэрэгтэй. Үүний тулд биднээс шаардлагатай байгаа зүйл маань үнэлгээ биш цаг хугацаа байгаад оршино.

4.Хүүхэд төвтэй хичээлийн судалгааг Монголын хөрсөнд суулгах боломжтой юу?

Өмнө хэлсэнчлэн шавь төвтэй сургалт ба хичээлийн судалгаа нь огт өөр ялгаатай зүйл бөгөөд багш төвтэй сургалтын хичээлийн судалгаа бас байдаг. Монголын хувьд шавь төвтэй сургалтыг чухалд үзэж, түүнийг хэрэгжүүлэх, нэвтрүүлэх зорилгоор хичээлийн судалгааг хэрэгжүүлэх гэж байна. Бид хичээлийн судалгааны ерөнхий аргыг нэвтрүүлэх гэж байгаа явдал биш гэдгийг дахин нягталж бодоорой.

Сүүлийн жилүүдэд хичээлийн судалгаа хэмээх нэгж хичээлийн чанарыг сайжруулах арга дэлхийн дахины анхаарлыг татаж байна. Японд багш хүн бүр хийж үзэх ёстой арга болоод байгаа бөгөөд дэлхий дахины анхаарлыг татаж байна гэдэг утгаараа ч үнэхээр алхам тутамдаа хэрэглэхээс аргагүй болоод байна. Энэ үйл ажиллагаа нь Японы адил Монголд ч гэсэн бүх багш нар

хэрэглэж үр дүнд хүрэх болов уу. Яагаад гэвэл хичээлийн судалгаа нь япон хүний онцлог болох жижиг юманд ч гэсэн нарийн ханддаг япон шинжтэй үйл ажиллагаа юм. 2 орны соёлын ялгааг сайн муу гэсэн хэрэг биш шүү ойлгоорой. Үлгэрлэвэл дулаан орны ургамал халуун оронд ургахуу гэдэг асуудалтай ижил агуулгатай гэж бодож байна. Гэвч хэрхэвч ургахгүй гэж хэн ч хэлж чадахгүй шүү дээ. Нөхцөл байдлаасаа болж ургаж ч магад, бүр илүү гоё цэцэг цэцэглэх ч магад. Гэвч ямар нөхцөл байдал бүрдсэн тохиолдолд шавь төвтэй сургалт нь хичээлийн судалгаагаар дамжиж бүх орон даяар түгэн дэлгэрэх болоо? Багшийн ухамсар уу, багшийн хөдөлмөр эрхлэх тогтолцоо юу, багш нарын мэргэжил дээшлүүлэх арга хэлбэр үү, стандарт уу, сурах бичиг үү, боловсролын систем бүхэлдээ юу. Эсвэл багш нарын сургалтын үйл ажиллагаа юу? Төслийн хоёрдугаар шат эхэлж буй энэ цаг мөчид бид дахин эргэцүүлэх, бодох шаардлага тулгараад байна.

Хоёрдугаар хэсэгт ашигласан ном:

“Яагаад одоо, хичээлийн судалгаа гэж” Хашимото, Цүбота, Икэда 2003
Тооёокан хэвлэлийн компани